

PĒTĪJUMS PAR DINAMISKAJIEM BLOKĒŠANAS RĪKOJUMIEM EIROPAS SĀVIENĪBĀ

IĪT PIEMĒROŠANA
JUDIKATŪRAS APKOPOJUMS

KOPSAVILKUMS

Šis pētījums un judikatūras apkopojums sniedz pārskatu par statistiskajiem un dinamiskajiem bloķēšanas rīkojumiem ES un pētījumā iekļautajās dalībvalstīs. Pārskata veidošanas procesā ir veiktas aptaujas un pētījumā iekļauto dalībvalstu judikatūras un tiesiskā regulējuma salīdzinošā pārskatīšana.

Bloķēšanas rīkojumu **juridiskais pamats** ir E-komercijas direktīvas 18. panta 1. punkts, Informācijas sabiedrības direktīvas 8. panta 3. punkts un IĪT piemērošanas direktīvas 11. pants. Bloķēšanas rīkojumu saderību ar ES tiesību aktiem ir apstiprinājuši vairāki Eiropas Savienības Tiesas spriedumi, kas atbalsta arī dinamisko bloķēšanas rīkojumu pieejamību. Statiskie bloķēšanas rīkojumi ir pieejami visās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs, savukārt dinamiskie bloķēšanas rīkojumi — nē —, vai vismaz dažās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs to pieejamība vēl nav pārbaudīta tiesās.

Statisko un dinamisko bloķēšanas rīkojumu pieejamība lielā mērā ir atkarīga no to personu **tiesību un interešu pareizas līdzsvarošanas**, uz kurām šie pasākumi attiecas. Šī līdzsvarošana tiek veikta, izvērtējot dažādas pamattiesības un rīkojumu proporcionalitāti. Kopumā statistiskajiem un dinamiskajiem bloķēšanas rīkojumiem vajadzētu būt pieejamiem kā pamattiesībām saskaņā ar “taisnīga līdzsvara” doktrīnu tad, ja tie tiek izmantoti tikai pārkāpuma novēršanai, neproporcionāli neierobežo pamattiesības, nerada “pārmērīgus pienākumus” starpniekiem un novērš pārmērīgas bloķēšanas un nepietiekamas bloķēšanas riskus.

Prasības bloķēšanas rīkojuma saņemšanai pētījumā iekļautajās dalībvalstīs atšķiras. Tomēr ir vairākas kopīgas vispārējās prasības un procesuālie noteikumi, kurus piemēro lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu, tostarp vajadzība pierādīt tiesību turētāja statusu un īpašumtiesības, iespējamo pārkāpumu, kā arī pieprasītā pasākuma proporcionalitāti, piemērotību un/vai pamatotību.

Dinamiskie bloķēšanas rīkojumi ir tikuši piešķirti vairumā pētījumā iekļauto dalībvalstu, tostarp Dānijā, Francijā, Īrijā, Itālijā, Nīderlandē, Spānijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē. Tomēr pagaidām pētījumā iekļautajās dalībvalstīs ir izdots neliels skaits dinamisko bloķēšanas rīkojumu. Lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu dinamiskie bloķēšanas rīkojumi tiesību aktos nav skaidri noteikti. Tādēļ tiesas ir izdevušas dinamiskos bloķēšanas rīkojumus un noteikušas to prasības, plaši interpretējot spēkā esošās normas. Dažās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs (Īrijā, Spānijā un Apvienotajā Karalistē) ir ieviests dinamisko bloķēšanas rīkojumu apakštips — tiešraides bloķēšanas rīkojumi —, kuru galvenais mērķis ir ierobežot tiesības uz tiešraides (sporta) pasākumiem. Citās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs tiešraides bloķēšanas rīkojumi nav pieejami vai vismaz to pieejamība vēl nav pārbaudīta tiesās.

Dinamisko bloķēšanas rīkojumu darbības joma, priekšmets, attiecināmie starpnieki, attiecināmās tīmekļa vietnes, laika un teritoriālais tvērums apskatītajās dalībvalstīs atšķiras. Pētījumā iekļautajās dalībvalstīs galvenais šo pasākumu mērķis ir autortiesību pārkāpumi, tomēr šķiet, ka nav nekādu konkrētu ierobežojumu attiecībā uz tiesību objektiem, kuriem var piemērot dinamiskos bloķēšanas rīkojumus. Lai gan lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu dinamiskie bloķēšanas rīkojumi visbiežāk ir tikuši izdoti pret interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem, šos pasākumus var

izmantot pret jebkuru personu, kuru uzskata par starpnieku saskaņā ar Informācijas sabiedrības direktīvas 8. panta 3. punktu un IĪT piemērošanas direktīvas 11. pantu. Lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu nav ierobežots bloķējamo tīmekļa vietņu skaits. Gandrīz nevienas pētījumā iekļautās dalībvalsts tiesību aktos nav reglamentēti nedz dinamiskie bloķēšanas rīkojumi, nedz to ilgums, tomēr šo pasākumu ilgumu var ierobežot ar tiesas nolēmumiem. Kopumā bloķēšanas rīkojumi var likt bloķēt saturu neatkarīgi no pārkāpuma izdarīšanas vietas vai vietas, kur lietotāji piekļūst neatļautajam saturam, ja vien darbības ir vērstas pret dalībvalstu patērētājiem un interneta lietotājiem.

Pētījumā iekļautajās dalībvalstīs nav arī konkrētu procesuālo noteikumu par **pierādījumu** prasībām un pieņemamību attiecībā uz statistiskajiem un dinamiskajiem bloķēšanas rīkojumiem.

Bloķēšanas rīkojumu īstenošana galvenokārt koncentrējas uz tehniskajiem risinājumiem un īstenošanas izmaksām. Lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu rīkojumā parasti ir noteikts piemērojamais tehniskais risinājums. Ja tā nav, kā, piemēram, Dānijā, Francijā, Itālijā, Spānijā un Zviedrijā, tiesas var ieteikt tehniskos risinājumus rīkojuma darbības jomas īstenošanai. Visizplatītākie tehniskie risinājumi, ko pētījumā iekļautajās dalībvalstīs piemēro ar bloķēšanas rīkojumiem, ir interneta protokola (IP) adresu un domēna vārdu sistēmu (DNS) bloķēšana. Pētījumā iekļautās dalībvalstīs samērā nekonceptenti ir attiekušās pret bloķēšanas pasākumu īstenošanas izmaksu segšanu. Lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu bloķēšanas rīkojumu īstenošanas izmaksas sedz starpnieki. Dažās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs izmaksas var tikt dalītas starp starpniekiem un tiesību turētājiem, vai arī tās jāsedz tikai starpniekiem.

Dinamisko bloķēšanas rīkojumu turpmākās darbības būtiski ietekmē pasākumu efektivitāti un kopējo interešu līdzsvaru. Dažās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs ir pieejamas konkrētas procedūras statisko un dinamisko bloķēšanas rīkojumu atjaunošanai, labošanai un pagarināšanai, bet citās — šādu procedūru nav. Šajā kontekstā šķiet, ka pētījumā iekļautajās dalībvalstīs netiek īpaši nošķirti procesuālie noteikumi attiecībā uz statisko un dinamisko rīkojumu atjaunošanu un labošanu. Turklāt pētījumā iekļautajām dalībvalstīm nav pieejamas nekādas konkrētas procedūras, lai pārvērstu statisku bloķēšanas rīkojumu par dinamisku. Šādos gadījumos ir jābūt jauna procedūra, izskatot lietu pēc būtības. Turklāt lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu ir noteikumi par rīkojuma, naudas sodu un atkārtotu sodu izpildi. Visbeidzot visās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs ir pieejami tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai apstrīdētu bloķēšanas rīkojumus saskaņā ar tradicionālajiem civilprocesa noteikumiem. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi parasti ir pieejami starpniekiem un iespējamajiem pārkāpējiem, uz kuriem rīkojums attiecas. Dažās pētījumā iekļautajās dalībvalstīs šie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir pieejami arī attiecīgiem interneta lietotājiem un dažās dalībvalstīs —, izmantojot kopējo prasību.

Apspriežot pret tiešsaistes starpniekiem vērsto **rīkojumu ekstrateritoriālo darbības jomu**, nesēnā Eiropas Savienības Tiesas praksē ir ticis lemts, ka ES tiesību akti neparedz un neaizliedz vispasaules pasākumus. Tādēļ valsts tiesas var nolemt, vai, līdzsvarojot pamattiesības un starptautisko normu piemērošanu, ir iespējams piemērot ekstrateritoriālus rīkojumus. Šajā kontekstā bloķēšanas rīkojumiem ir jābūt precīziem un konkrētiem, lai to teritoriālā darbības joma nebūtu plašāka par nepieciešamo mērķa sasniegšanai saskaņā ar pamattiesību līdzsvarošanu un starptautiskajām tiesībām, tostarp tiesību atzīšanas doktrīnu.

Statiskās un dinamiskās bloķēšanas judikatūrā ir vairāki juridiskās vienošanās gadījumi starp pētījumā iekļauto dalībvalstu tiesām. Juridisko vienošanos var uzskatīt par neformālas pārrobežu sadarbības veidu, kas rodas, kad valsts tiesas atsauca uz tiesu spriedumiem citās jurisdikcijās.

Svarīgs papildu faktors, izvērtējot bloķēšanas rīkojumu pieejamību, darbības jomu un proporcionalitāti, ir to **efektivitāte** attiecībā uz pārkāpuma samazināšanu. Bloķēšanas rīkojumu

---

efektivitāti lielākajā daļā pētījumā iekļauto dalībvalstu parasti tieši nevērtē. Efektivitāte var nebūt simtprocentīga, ja vien tiesiskās aizsardzības līdzeklis būtiski traucē interneta lietotājiem piekļūt neatļautajam saturam. Efektivitāti dažās jurisdikcijās uzskata par papildu prasību, lai pamatotu konkrētus un īpašus bloķēšanas rīkojumus, taisnīgi līdzsvarojot pamattiesības un nosakot proporcionālus, nepārmērīgus pienākumus piekļuves nodrošinātājiem un citiem starpniekiem.

Statisko un dinamisko bloķēšanas rīkojumu pārskats ES un pētījumā iekļautajās dalībvalstīs atklāj sarežģītu pieeju tīklu ES dalībvalstīs, kuru dažkārt ir grūti atšķetināt. Ņemot vērā iepriekš minēto, šis pētījums sniedz svarīgāko atklājumu kopumu, kas var kalpot kā atsauce turpmākai politikas un prakšu attīstībai šajā jomā.